

Literatūra

RAŠTIJA
MENAS
MOKSLAS

NR. 257

CHICAGOS LIETUVIŲ LITERATŪROS DRAUGIJOS LEIDINYS

X METAI

JONAS VAICIŪNAS

ATSPĖTA ŠYPSENA

Visą savo gyvenimą nuo pat mažens nemėgau karčiamos kvapo. Atsimenu, mane mažą mama nusiveždavo į Griškabūdžio šv. Onos atlaidus. Nekantriai laukdavau mišparų galo, nes žinodavau, kad mama paims mane už rankos ir vesis į turgaus aikštę pro eiles baltuojančių "karabelninkų" palapinių ir nupirks ilgą, ilgą, raudonai ar žaliai išmargintą, iš miltų ir saldacukrio pagamintą, saldainį, riestainiukų virtinėle arba sulipusią, cukrum apibarstytą, bandutę. Arba net molinį šuniuką, kurio uodegą apžiojus ir į jo užpakalį papūtus, pasigirdavo nepaprastai gražus švilpimas — beveik tokio gražumo ir aukštumo, kaip Žilvitiškio Jonuko, kiaules beganančio. Tik labai nemėgdavau, kai mane tempdavo pro "traktierių". Iš jo pro atviras duris mušdavo kažkoks raugas: mišinys degtinės, papirosų, naminio tabako, marinuotos silkės su žaliais svogūnais ir girtų bernų prakaito.

Bet dabar, kai lietuvišką "traktierių" pakeitė amerikoniška "taverna", kai į mano tamsią, garbiniuotą galvą gyvenimas pridrabstė pilksvų voratinklių, — kiekvieną penktadienį prisigeriu. Nors ir labai myliu savo žmoną ir abudu pirpsiu, bet pālutės, vystyklai, amžinas zirzimas nusibosta ir įgrįsta iki gyvo kaulo. Ir kai penktadieniais atiduodu žmonai preso ir savo rankomis užkaltus dolerius, ji man paskiria iš jų mažą sumelę, ir išleidžia pasivaikščioti, įsakydama prieš dvyliktą valandą grįžti. Jei negrįždavau iki dvylikos, atskaitydavo man "eksortus". Tačiau niekad anksčiau antros valandos nespėdavau parieiti, nes išeitį iš karčiamos yra daug sunkiau, negu iš fabriko arba bažnyčios. Šešios valandos karčiamoj praslenka greičiau, negu šešios minutės fabrike.

Neatsimenu, apie ką vieną penktadienio vakarą šnekėjau su karčiamos savininku ir kitais pažįstamais už baro, bet, tikriausiai, apie orą, biznį, darbą, automobilius ar kitus banaliai pilkus, bet kartu būtinus kasdienybės dalykus; net neatsimenu, kelintą stiklą alaus buvau užsisakęs. Matyt, buvau kažką užsigalvojęs, kai mane išblaškė nepažįstamu balsu tarti žodžiai.

— Gal ponas šeimnininkas žinot kurnors kambarį?

Grįžtelėjęs, pamačiau vyrą, gal kokių trisdešimt penkerių metų amžiaus. Visai nebuvo pastebėjęs, kaip jis įėjo ir atsisėdo ant gretimos kėdės.

— Labai gaila, pone, bet kolkas mūsų apylinkėj negirdėti... O jūs, be abejo, iš toliau?

— Taip, aš tik prieš pusvalandį atvažiuavau. Pirmą kartą į šį miestą. Žadėjau apsisototi pas Rūtėną. Žinot, tur būt? Mano pažįstamas iš Lietuvos. Pasirodo, užvakar išvažiavo dviem savaitėm atostogų. Jam parašiau, kad atvažiuoju, bet laiškas taip ir guli neatplėštas kambaryje ant stalo.

— Neturit daugiau pažįstamų?

— Greičiausia, ne. Dar pažiūrėsiu rytoj.

— Tai reiškia, dar neturite nakvynės?

— susirūpino šeimnininkas, statydamas prieš jį stiklelį.

— O, dėkui. Laikinau pasiemiau kambarį viešbuty, bet negi visą laiką taip gyven-
si. Mat, galvoju visiškai čia pasilikti. Sa-

BALYS SRUOGA

ALGIRDAS TITUS

NESEKMINGAS ŽYGIS

Smakas karalaitę buvo pasigrobes. Kraštas suko galvas kaip ją išvaduo-
tai karalius žilą savo barzdą rove
Ir gausiausių turtus pažadėjo duot!...
Taip mintin įstrigo man ta karalaitė.
Ėjo gandas: buvo ji labai graži.
(Verkė, oi raudojo, užmiršta mergaitė
Žalioj Sodų gatvėj ten Panevėžy).

Ėjo gandas: švietė jos plaukai kaip sau-
[le.

O jau mėlynumas buvo jos akių!...
Nieko mėlynosnio ner visam pasauly,
Gali kiaurai eiti — nerasi tokių.
Dar, kad išgytų vardą sau ir garbę,
O jeigu jau žūti, tai garbingai žūt,
Aš nusigalandau kieto plieno kardą
Ir sušėriau žirgū pūdą avizų.
Paskui jojau naktį, paskui jojau dieną,
Nebesusigaudžiau jau nė kur esu,
Kai prijojau kalną statų tartum sieną,
Aukštą stiklo kalną. Gal lig debesų.
Nusiminęs stoviu aš prie šito kalno.
Niekai nesumoju kaip per jį perlipt.
Sensta mano žirgas, dyla mano balnas
Ir pakaušis ima po truputį plikt...

ko, čia ir su darbais nepersunkiausia.

— Manau, gausite. Ir dabar mano svečių pasiklauskite, — peržvelgė visus, domingai besiklausančius pokalbio, akimis. — Dabar daugelyje fabriku priima darbininkus.

Naujasis kiek pasisuko į mane, ir nuo to momento negalėjau nuo jo veido atitraukti akių. Veidas buvo — kaip ir visų žmonių — nieku nesiskyrė nuo kitų, tik atrodė, kad jis visą laiką šypsosi. Maniau, kad jis tikrai juokiasi ir nusišypsojau aš pats, nenorėdamas pasirodyti nemandagus, kai jis klausė manęs apie darbą. Atsakiau, kad pažiūrėsiu ir dar labiau įsi-siurbiau akimis į jo besišypsiančias lūpas.

— Ar jūs tikrai pirmą kartą šiame mieste, — susidomėjau.

— Taip, tikrai.

— Esu tikras, kad jus kur nors esu matęs.

— Gal būt. Jūs iš Vilniaus?

— Ne, nuo Griškabūdžio, vėliau visą laiką gyvenau Kaune.

— Tikriausiai, jūs apsirinkat. Aš ligi be-

gimo iš Vilnijos beveik nebuvo išvažiavęs.

— Tai gal kur Vokietijoje buvom susitikę?

— Nemanau, nes aš Vokietiją tik pervažiuavau. Gyvenau Austrijoje, — pagalvojęs paneigė. Kaip keistai nesiderino jo mąstantis veidas, kaktoje išvagotos raukšlės su šypsniui sudėstytom lūpom.

— Kambario ieškot, girdėjau. Mat, mes turime didelį butą. Vienas miegamasis tuščias stovi; mes jo nenaudojam. Tik mano vaikai... Gal jums trukdys. Žinot, mažas... Taigi, iš bėdos, kol geriau susirasite, mielai pasiūlyčiau. Mano žmona irgi iš Vilniaus krašto — švintėnėlių. Gal ir bendrų pažįstamų surasite... Taigi... Prašau, šeimnininke, konjako bonką. Martel. Pirmai pažinčiai, — vėl atsigrįžau į naująjį, tuo pat metu padarydamas šeimninkui mostą, reiškiantį "užrašyk". — Mielai kviesčiau pas save, bet, žinot, taip netikėtai, žmona... gal jau guli. — Užmečiau akį į laikrodį, kurio rodyklė, be abejo, lėkė greičiau, negu žemė apie savo ašį ir jau buvo prašokusį vienuoliktą valandą. — Ot, ryt prašau pietų — pasikalbėsime, pasitarsime... Uždekit stalinę lempą prie staliuko, šeimnininke. Ir gal porą citrinų surastumėt.

— Jūs... Aš nežinau. Lyg ir nepatogu... Pirmąsyk mane maot, nežinot, nė kas aš, nė iš kur, — varžydamosis spaudė žodžius svečias. — Leiskit nors prisistatyti. Inžinierius Laiminas, — tiesdamas gražią menininko ranką, nuoširdžiai, vyriškai paspaudė manąją.

— Iš pavardės atrodo, kad jūs tikrai turite būti labai laimingas, — pajuokavau, sodindamas jį prie staliuko kėdėn ir pildamas į stiklelius. — Geros sėkmės naujoj vietoj!

— Dėkui! Jei visi žmonės tokie nuoširdūs, kaip jūs, manau, greit įsikursiu.

— Taip... Mes, naujieji, dar, tur būt, nevisai suspėjom sumaterialėti.

— Tikriau, sakykit, dar nepavirtot egoistais ir savanaudžiais. Bet pagyvenkit kokią dvidešimtį metų čia. Tada pamatysit. — Egoistais? Kiekvienas iš prigimties jau egoistas ir savanaudis. Kiekvieno pirštai linkę į save. Paimkit mažą vaiką — pamėginkit iš jo timti kokį žaisliuką ir atiduoti kitam... Tik gyvenimo aplinkybės egoizmą arba silpnina arba stiprina.

— Neprieštarauju, — kiek patylėjęs, lėtai išsunkė Laiminas. — Ir aš pats, jei nebūčiau egoistas, čia nesėdėčiau. — Jo veidas truputį paraudo. — O ne, negalvokit, neužsigaukit, — atspėjo mano mintį, — ne dėl to, kad dabar naudojuosi jūsų vaišingumu, bet... jau tai seniai buvo. Jei nebūčiau egoistiškai pasielgęs, nebūčiau į čia atvažiavęs. Mano egoistiškas pasielgimas atkeršijo man pačiam.

— Kaip gi? — susidomėjau.

— Senos istorijos...

— Man atrodo (atsiprašau, kad įkyrus darausi), kad nelabai senos, jei jus net čia atvijo.

— Yra dalykų ir momentų, kurie niekad nesensta.

— Pavyzdžiui?

— Jūs vis tiek nesuprasite, jei tik pačią pabaigą papasakosiu.

— Suintrigavote mane. Mielai klausyčiau, kad ir visą naktį. Pradėkit iš pradžių, jei jūsų tai neapsunkins.

— Žinokit, kad padalintas skausmas sunkina. Gal ne tą, kuris jį pergyveno, bet
(Tąsa 2-me psl.)

Vokiečių simpatikams pasiskaityti

Anglų kalba pasirodęs Ernst von Salomon romanas "Der Fragebogen" (vertė Constantine Fitz Gibbon, išl. Doubleday, 525 psl.) kai kieno rekomenduojamas pasiskaityti tiems politikams, kurie paskutiniu metu ima jausti vis daugiau simpatijų vokiečiams. Esą, sveika ji būtų pasiimti į rankas ir valstybės sekretoriui John Foster Dulles, kuris taip dažnai mėgsta skraidyti į Bonną.

"Der Fragebogen" jau keleri metai yra viena populiariausių knygų Vakarų Vokietijoje. Savo laiku ji gana didelį susidomėjimą sukėlė ir Anglijoje. O dabar pasirodė ir Amerikoje.

Autorius Ernst von Salomon šioje knygoje pateikia tipingo prūsio biografiją, kuri išryškėja ryšium su aliantų pateiktu po paskutiniojo karo įtartiems naciams "klausimų lapu". Ernst von Salomon čia aprašo save.

Pirmiausia jis pasirodo Kielio junkerio ir Kaizerio Karo Akademijos uniformoje. Pirmojo pasaulinio karo pabaigoje 16-metis Salomon pajunta didelį norą pasižymėti karo lauke, bet kadangi karas baigiasi nelaimingai, jo šis noras lieka neįvykdytas. Bet tatai jam netrukdo įsijungti į vad. "Freikorps", kurio tikslas yra žudyti slavus Pabalty ir Silezijoje. Vėliau iš tokių "Freikorpsų" išsivystė hitleriniai šturmvimo daliniai.

Apie 1922 m. jis dalyvauja sąmoksle, kuris nužudo žydų kilmės Vokietijos užsienių reikalų ministrį Walter Rathenau ir kuriam laikui atsiduria kalėjime. Išėjęs iš kalėjimo jis vėl jungiasi į politines bandas, kurios apsikarsčiusios bombomis vyksta į Schlezwig-Holsteiną. Tuojau jis pasidaro populiarius nacių tarpe ir kylant Hitleriui, yra jau vienas geriausių apmokamų libretų rašytojų vokiečių filmų studijai UFA.

Idomi yra autoriaus pažiūra į savo praeitį. Vietomis netrūksta ironijos naujiems laikams, kuriuos Vokietijoje pagimdė Hitlerio išgalėjimas, bet, sakysim, Hitlerio išprovokuotas karas ir vokiečių tautos ekspansija jo aprobuojama. Herėjus karo metu griežtai atsisako klausyti užsienio radijo, nes "pirmiausia mes turime laimėti karą, o tik paskui nusikratyti nacionalsocialistais". Jis priešingas taip pat ir antinaciniams rezistentams.

"Der Fragebogen" vaizduoja tipingo prūsio, kuris nėra partietis, bet kuris savo darbais daug prisideda prie hitlerinio fašizmo išgalėjimo Vokietijoje, gyvenimą. Iš to romano galima susidaryti tikslesnę vokiečių tradicijų ir jų siekimų vaizdą.

Season's
Greetings
CONGRESS
HOTEL

5 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—FRIDAY, DECEMBER 31, 1954

KARALIAUČIŪJ ŽELIA MIŠKAS

Vokiečių spaudos teigimu, paskutines detalizuotas žinias į Vakarų iš Karaliaučiaus, šiuo metu vadinamo Kaliningradu, atnešė 60 metų Karl Girnus, kuris nuo 1947 m. tame mieste gyveno. Iš jo pareiškimų galima spręsti, kaip greitai dingsta bet koks vokiškasis palikimas Rytprūsioose, Pomeranijoje ir kitose srityse, kurios šiuo metu yra administruojamos Sovietų Sąjungos ar Lenkijos.

Girnaus teigimu, šiuo metu Kaliningrade yra dar 22 vokiečiai, kurie sudaro "vokišką kolonijelę" miesto gyventojų tarpe. Šiandieninis Kaliningradas nieko bendra neturi su senuoju išdidžiu Karaliaučiumi, kuris puošėsi riterių pilimi, universiteto pastatais ir bažnyčiomis.

Miesto vidus yra išgriautas ir niekas nei negalvoja jo atstatyti, nes senasis Karaliaučius yra pasmerktas užleisti vietą naujam miestui, kuris vystosi nuo uosto upės, ties šiaurine geležinkelio stotimi ir aplink savivaldybės pastatą. Išgriautose srityse želia nauja augmenija. Šiuo metu buvusiose puošniose gatvėse, kurios karo metu pavirto griuvėsiais, plečiasi tankūs gojeliai. Medeliai jau išaugę iki 10 metrų aukščio. Dar po kelerių metų ten žaliuos drebulių miškas ir sunku bus atpažinti, kad jis auga virš buvusio miesto.

Naujojo miesto centre stovi aukštas 17 metrų Stalino biustas. Iš buvusių paminklų išliko tik Schillerio. Kiti paminklai su Bismarko ir kaizerio Wilhelmo išskaitytinai, išnyko. Teatre, kuriame statomos ir operos, repertuaras rusiškas. Mieste nėra nei vienos veikiančios bažnyčios. Gyventojų priskaitoma iki 30,000.

PETRAS BALTRAMONAS, prityręs kirpėjas,

turėję nuosavą kirpyklą Lietuvoje (Vilkaviškyje), dabar atidarė savo kirpyklą Marquette Parke, 2543½ West 71st Street. Darbas atliekamas švariai ir gražiai pagal kiekvieno kliento pageidavimą.
KERPU VYRUS, MOTERIS IR VAIKUS.

LIETUVIŠKA GASOLINO STOTIS IR AUTOMOBILIŲ TAISYMAS

579 S. Western Ave. Tel. REpublic 7-9533

TOWING SERVICE 24 VAL. PAROJE

Tel.: dieną nuo 6 val. iki 8 val. vakaro REpublic 7-9533
Naktį nuo 8 val. vakaro iki 6 val. ryto WALbrook 5-3220
Shell Benzinas. Atliekami generaliniai remontai motorams, stabdžiams, transmisijoms, keičiamos dalys; be to visi lyginimo ir dažymo darbai.
Vakarinėj pamainoj dirba motorų specialistas DAN BOSCO.
Įmonės savininkai: A. ADOMENAS, V. KOZICA, V. PAALKSNIS

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA — GERIAUSIA KALĖDŲ DOVANA!!

Kiekvienam lietuviui, kuris supranta tautinės kultūros reikšmę, dar nevēlu Lietuvių Enciklopediją prenumeruoti. Nei viena svetima enciklopedija neduoda tiek liuanistinių žinių, kiek jų duoda savoji.

Lietuvių Enciklopediją galima užsisakyti šiuo adresu:

L. E. LEIDYKLA, 366 W. BROADWAY, SO. BOSTON 27, MASS.

Kiekvienoj didesnėj lietuvių kolonijoj Lietuvių Enciklopediją platina leidyklos igalioti atstovai, tad galima ir per juos Lietuvių Enciklopediją prenumeruoti.

Šiomis dienomis išėjo IV-tas L. Enciklopedijos tomas. Kas norėtų IV-tąjį ar ankstyvesnius tomus gauti — prašomas leidyklos adresu iš JAV siųsti \$7.75, iš užsienio \$7.98. Į tas sumas įeina ir paprastosios pašto išlaidos.

LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJA — GERIAUSIA DOVANA KIEKVIENA PROGA!!

Susivienijimas Lietuvių Amerikoje

KVIEČIA VISUS Į BENDRĄ LIETUVYBĖS DARBĄ

PRIKLAUSYTI Susivienijime Lietuvių Amerikoje, tai susijungti su savo broliais ir sesėmis bendram lietuviybės išlaikymo darbai ir kovai už gražią Lietuvos ateitį.

LIETUVYBĖS SLA VAJUS, prasidėjęs Vasario 16-tą, suteikia įstojimo į SLA lengvatą visiems naujai įstojantiems. Pasinaudokite šia proga.

APDRAUDA Susivienijime Lietuvių Amerikoje yra parankiausia, pigiausia ir tikriausia — sujungta su fraternalėmis naudomis. SLA apdrauda pagelbės Jums ir jūsų šeimai nelaimėje.

SLA VEIKLA ir jo tikslai bei praeityje nuveikti darbai ir pasiekti nuopelnai aprašyti atskiruose leidiniuose, kuriuos gausit tuojau nemokamai, jei parašysit SLA Sekretoriui:

DR. M. J. VINIKAS
307 W. 30th Street, New York 1, N. Y.

MUTUAL FEDERAL SAVINGS REKORDAS...

- Įsteigta Chicagoje 1905 metais.
- Nuo 1905 metų ši bendrovė pergyveno karus, ekonomines depresijas, panikas ir krizes, ir savo taupytojams išmokėjo kiekvieną sutaupytą dolerį.
- Aukštus dividendus išmokėjo visada be perstojo.
- Partrauksim jūsų pinigus iš kitur, jei atnešite savo banko knygutę.

PRADĖKITE TAUPYTI ŠIANDIEN!

AND LOAN ASSOCIATION

2202 W. Cermak Road, Chicago 8, Ill.
JOHN J. KAZANAUSKAS, Pres.
Tel.: VIRginia 7-7747

ISTAIGOS VALANDOS: Kasdien nuo 9 ryto iki 5 valandos po pietų. Ketvirtadieniais nuo 9 valandos ryto iki 8 val. vakaro. Trečiadieniais visai neatidaroma.

PELAI ŽMOGAUS AKYSE IR PROTE

Dėl Lietuvių Enciklopedijos Leidimo Krikmės

MŪSU MOKYKLA iškarto vertino LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJĄ kaip nepaprastos kultūrinės, todėl ir pedagoginės, reikšmės dalyką — leidinį.

M. M. vertina mokslininkus akademikus, kaip išimtinus mūsų tautos žmones, galinčius atlikti išimtinus, jiems atitinkančius darbus.

Mūsų visuomenės garbingumui išlaikyti, o tuomi pat kultūrinėms bei pedagoginėms vertybėms puoselėti, MŪSU MOKYKLA pareiškia, jog be pasiaukojimo ir nuolaidų šie tikslai neįmanoma pasiekti.

Kai kuris žymus žurnalistas padaro netikslų ir klaidinančių tvirtinimų, jis turėtų turėti pakankamai kultūringumo ir savitvardos padarytoms klaidoms atitaisyti.

Rašydamas DIRVOJE (gruodžio 16) apie LIETUVIŲ ENCIKLOPEDIJOS leidimo krikmę, p. V. Rastenis daro tokių tvirtinimų:

1. "...darbdaviai nuolat atleidinėja jiems *nebereikalingus ar nenaudingus* (Mūsų pabrūkta — M. M.) darbininkus..." (N.B.: Vyr. red., be kurio asmens nė enciklopedijos leidimo idėja nebūtų atsiradusi, dabar ženklinamas "nebereikalingas ar nenaudingas").

2. "Visi turėjome progos susidaryti išpūdį, kad patį sunkiausią enciklopedijos organizavimo darbą yra atlikęs kaip tik pats leidėjas..." (Tuo tarpu čia pat savo straipsnyje mini kitą žurnalistą, tvirtinantį priešingai. V. R., be abejo, žino ir grubaus verslininko išpūdį, kurį leidėjas yra akademikams sudaręs).

3. "Tam klausimui kelti sudaro pagrindą daugiausia paties prof. V. Biržiškos daug kam rašinėti laišakai bei skleidžiamos kalbos..." (O kas sukėlė laiškus ir kalbas?)

4. "Kiek suprantu, tokia tvarka, remiantis patyrimu, buvusi sutarta ir pasirašyta visų redaktorių bei leidėjo, neišskiriant ir paties prof. V. Biržiškos". (Ar ne geriau būtų buvę patikrinti, ar prof. V. Biržiška neišlaikė pasižadėjimo, ar tai padarė leidėjas?)

5. "PABIRŲ autorius enciklopedijos prenumeratorių skatina reikalauti iš leidėjo paaiškinimų". (Ar nereiktų pareikalauti pasitraukimo?)

6. "Nėra pamato įtarti, kad leidykla tyčia norėtų savo užsimojimus blogai atlikti". (Čia V. R. pats suponuoja įtarimą.)

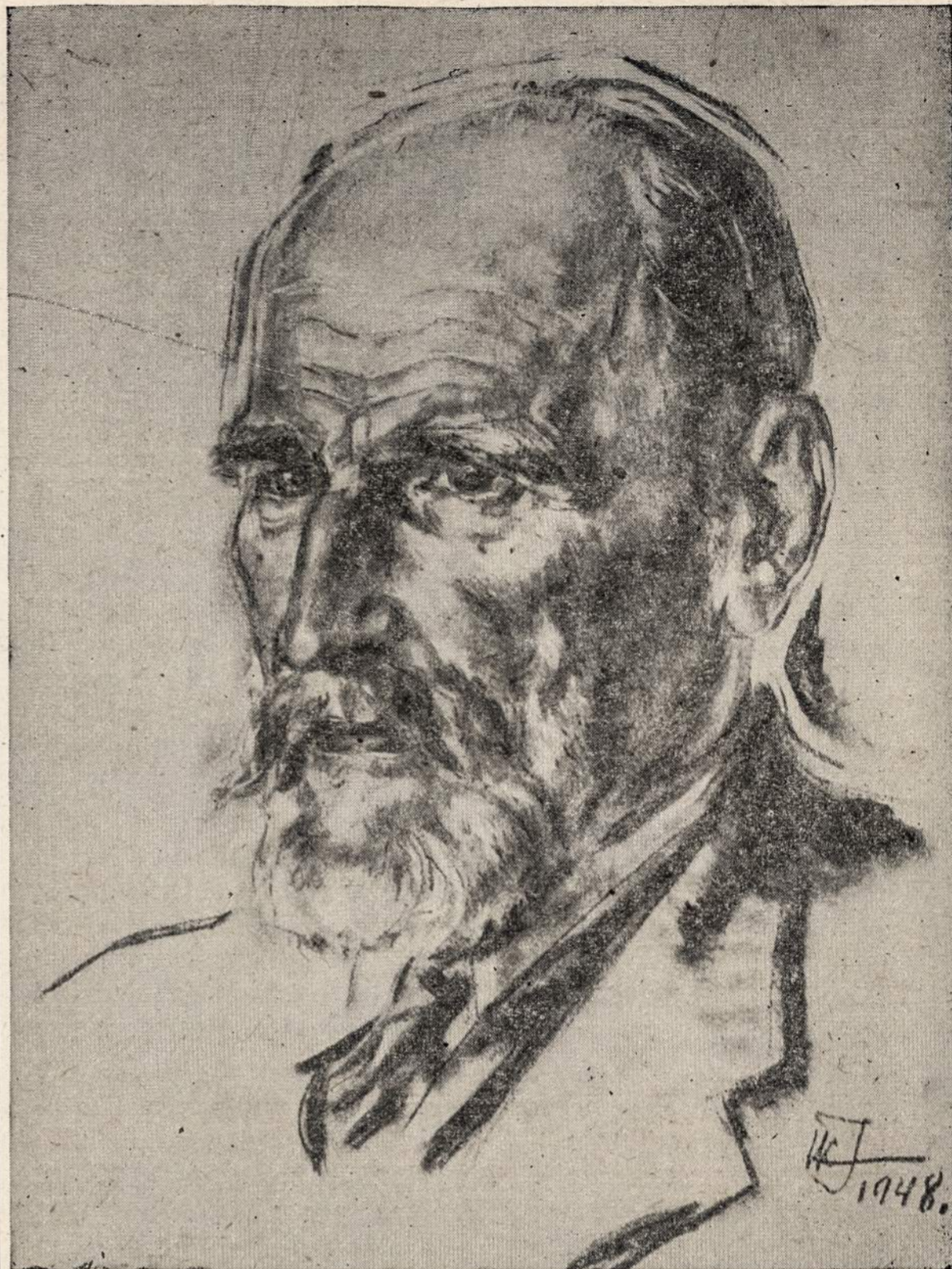
Matome, kad p. V. Rastenio tvirtinimai remiami "sako", "kiek suprantu", "susidaręs išpūdis", "niekas nėra amžinas", ir jo išvados yra, kad netikęs yra ne leidėjas, bet vyr. red.;

kad vyr. red. pats save išgujo, (tai ir Santvaras, ir Brazdžionis, ir Dr. Sruogienė, ir visi kiti); kad leidėjo intencijos turi eiti pirmon vieton, o ne mokslininkų; kad leidėjas čia yra visagalis, o visuomenė turi priimti tai, ką jis jai duos ir turi suprasti reikalą taip, kaip Rastenis aiškina, o jei ne, tai pasisaugokite: "pelai gali būti ir atsiskyrusiųjų akims nebūtinai malonūs..." Vadinasi, diktatūriniai veiksmai ir diktatūrinė grėsmė.

Čia kyla supratimas, kad jau vien tokio pobūdžio DIRVOS straipsnis turi sukelti griežtai priešingų reiškinį, negu to dabartinis leidėjas lauktų. Jis turi paramą kelių žinomų pamfletininkų ir intrygininkų, ir klausimas yra, ar visuomenė tai pakės, nes tikriausiai ir p. V. Rasteniui aišku, kad enciklopedija nebus tokia pat be Biržiškų, didžiausių lituanistikos autoritetų ir žinovų, kaip ji būtų su jais. Daugiau, kodėl Lietuvių Enciklopedija turi eiti be žymiųjų mokslininkų? Ar todėl, kad to panorėjo iki šiol nežinomas individas, išokęs į leidėjo vietą? Tebesą prie darbo rimtesnieji redaktoriai, tebeina pareigas platintojai ir įtakingi visuomenės atstovai gali reikalą visai kitaip pakreipti: sulaikyti darbą, iki jį perims kultūringas leidėjas (jū mums netrūksta!) ir tada iš naujo suglaudus geriausias kultūrinės ir mokslinės jėgas varyti darbą pirmyn.

Yra pakankamai faktų ir dokumentų (ir šioje redakcijoje turimų), kad esamasis LE leidėjas savęs nepateisina. Prof. Vac. Biržiška enciklopedijos uždavinin buvo įstojęs centrinu asmeniu keliais atžvilgiais: kaip anksčiau buvęs tokio leidinio vyr. redaktorius, kaip didžiausias lituanistikos akademikas ir kaip asmuo, apie kurį koncentruosis ir mokslinė ir intelektualinė visuomenė. Pasinaudodamas rezerviniu profesoriaus atsidavimu darbu, leidėjas iš pat pradžių sudarė sąlygas, kad galėtų "paspausti" profesorių, kada ir kaip jis panorės. Tas faktas, kad atsiskirdamas su vyr. redaktorium leidėjas galėjo leisti sau materialinės skriaudos priemonę, kviečia ne tik visuomenės pasmerkimą, bet ir išmetimą iš savo tarpo. Ir p. V. Rastenio argumentacija yra pakankama. Pasak jo, vyr. redaktorių šiam leidėjui pasidarė "nebereikalingas ar nenaudingas", bet kuris kitas kultūringas lietuvis su tokiu sprendimu gali

6 — NAUJIENOS, CHICAGO 8, ILL.
—FRIDAY, DECEMBER 31, 1954

DIDJĮ KULTŪRININKĄ, PROF. VACLOVĄ BIRŽIŠKĄ, SVEIKINA MOKYTOJAI JO GARBINGO AMŽIAUS SUKAKTIES PROGA.

Apie švietimo reikalus

Naujus Metus sutinkant

Sveikinant mūsų visuomenę Naujųjų Metų MŪSU MOKYKLOS redakcijos vardu, tektų pažymėti keletą svarbių esminių darbų, dėl kurių pasirodymo savybėje ar dėl mūsų žmonių reagavimo į jų pasirodymą, galime pasisakyti esą veiklūs, gabūs ir pažangūs. Turėdami tas savybes, mes galime tarti sau: išgyvensime tą žiaurią mus ištikusią dramą, sulauksime šviesaus ir normalaus tautinio gyvenimo. Visagalė Valia, padėk mums!..

1) Kova dėl Lietuvos Laisvės, kaip pirmasis ir augščiausias tautos tikslas, tebėra pilnoje eigoje ir daro apimties ir intensyvumo pažangą.

2) Švietimo ir mokslo darbai tebėra pilnoje savo veikimo apimtyje: Vasario 16 Gimnazija atlaikė ją nukreiptą puolimą; kyla ir stiprėja gretinė šios gimnazijos mokyklos; Čikagos Augštesnioji Lituanistikos Mokykla kas metai stiprėja, duodama geriausių vilčių, kad lietuvių visuomenė niekada nepritrūks šviešių vadų; švietimo Taryba ir kitos pedagoginės organizacijos varo platų ir efektingą visuomenės saviauklos darbą; Lituanistikos Institutas jau yra priėjęs prie pirmojo uždavinio įvykdymo: yra pasiruošęs išleisti prof. Adolfo Šapokos veikalą VILNIAUS MIESTO

sutikti? Kas tokiems reiškiniams yra priešingas, be abejo, parodys tai veiksmu, ir tokių veiksmų bus tiek, kad jų pakaks įstatyti Liet. Encikl. leidimą į garbingą kelią.

ISTORIJA, kuris mums būtinas mokslo, kultūros ir politikos atžvilgiu. Šį darbą seks kiti Lituanistikos Instituto suplanuoti darbai intensyvėjančiu spartumu.

3) Kultūringoji mūsų visuomenė tebėra jautri politiniams mūsų laimėjimams, kaip Kersteno Rezoliucija, Alto ir Balfo laimėjimo žygiams bei Lietuvos Pasiuntinybių aktyvumui; ji jautri ir svarbesniems kultūriniais pasirodymams, kaip teatro vaidinimai, didesni muzikos koncertai, geros pasirodančios knygos ir laikraščiai, ir ji jautri klaidoms ar sąmoningiems savanaudiškumams, kokie reiškiams didžiuosiuose organizaciniuose mūsų veikniuose, arba net tokiame uždavinij, kaip Lietuvių Enciklopedijos leidimas.

Sakyti ženklai rodo, kad mūsų visuomenė tebėra geroje aktyvioje formoje ir ji tebeturi gyvą kompetenciją gerinti savo darbus, taisyti pasireiškiančias klaidas, žengti drąsiai pirmyn, siekiant didžiojo esmingojo tikslo — Lietuvos Laisvės atgavimo. Mūsų vieta laisvųjų tautų tarpe, mūsų įstaigų ir mūsų organizacijų veikla, žymieji mūsų tautos sūnūs ir jų nemirštanti darbai ir kūriniai, politiniai ir kultūriniai mūsų pasiekimai ir laimėjimai, pagaliau visa mūsų tauta ir Lietuvos valstybė, su didžia ir garbinga savo istorija, tebūnie mums nuolatinis akstinas ir nuolatinė gaivinanči dvasia visais ateisimais Naujais Metais ir visais ateisimais Naujais Amžiais.

— K. Girvilas

Lietuvių Enciklopedijos IV-ji tomas pavarčius

Prieš Kalėdų šventes pasiekė kai kuriuos LE prenumeratorius IV-sis jos tomas, turįs 542 psl., apimęs *chronografas* — *dievaitis* žodžių tarpą. Išleista 1954 m. So. Boston LE leidykloje. Irišimas ir viršelio vinjetės tokios pačios, kaip ir pirmųjų trijų tomų.

Knygoje gausu iliustracijų, susijusių su aprašomaisiais dalykais. Bet čia blykstelė naujiena, pralenkdamą ne tik pirmuosius tris tomus, bet ir nepr. Lietuvoj leistuosius tomus. Čia jau bandoma dėti spalvotų reprodukcijų, būtent M. K. Čiurlionio trys „Jūros sonatos“ (Allegro, Andante ir Finale) bei Preljudas „Vytis“. Ši staigmena jaukia nuteikia lietuviškosios knygos mylėtoją ir kažkaip atgaivinančiai susieja mūsų jausmus su M. K. Čiurlionio dailės kūryba. Mums, seniesiems skaitytojams, vėl atgaivina mūsų pašamonėje tūnantį šių paveikslų originalų įstabiusius vaizdus, o jauniems, neturėjusiems progos pamatyti originalų ar gerų reprodukcijų, teikia galimybę nors truputį susidaryti šioji tokį vaizdą apie genijaus dailės kūrybą. Tiesiog prašyte prašosi, kad ir penktoji reprodukcija „Demonas“ 442 psl. būtų buvusi įdėta spalvota, tai mūsų jaunajam skaitytojui būtų dar daugiau paryškinusi to mūsų didžiojo dailininko savotiškai mistiškąjį spalvų žaidimą. Reikia manyti, kad ši maloni staigmena, spalvotos reprodukcijos padidino LE išleidimo išlaidas, bet prenumeratoriams kaina nepakelta, nors knygos vertė jau vien estetiniu požiūriu, žymiai pabranginta.

Kita sveikintina svarbi staigmena, tai kad po ilgesniųjų straipsnių patalpinta ne tik naudotieji šaltiniai, kaip ir anksčiau, bet ir autorių inicialai, kurie savotiškai padidina autoritetinį straipsnio svorį.

Be bendrinių enciklopedinių žinių, gausiai paberta ir lituanistinių (plačiaja prasme) dalykų, kuriems skirta žymi vieta. Štai, pvz. Mikalojui Daukšai daugiau 1½ psl., Simanui Daukantui virš 3-jų psl., M. K. Čiurlioniui net 5½ psl. Visai natūralu. Juk bendrinių enciklopedinių žinių galima surasti ir kitų tautų enciklopedijose, o tuo tarpu lituanistinių ten tiek nerasime. Šis momentas visai pilnai pateisina LE leidimą.

Pasitaiko ir korektūros klaidų, bet, atrodo, mažiau, nei pirmuose trijuose tomuose.

Pasigedau kai kurių Vilniaus krašto lietuvių veikėjų, pvz. Valerijos Čepulytės, „Kultūros“ draugijos veikėjos, mokytojos, aktorės, su M. Krinickaite parašiusios tvėrečėnų tarme scenos veikaliuką „Išmake“ ir kitus, kurių neprisimenu. Taip pat nėra a. a. Viktoro Dasio, V. D. gimnazijos mokytojo-in-

spektoriaus, o vėliau Vilniaus Suaugusiųjų gimnazijos direktoriaus, su prof. Otrėbskiu rinkusio medžiagą tvėrečėnų tarmei aprašyti, visuomenininko. Bet čia niekuo negalime kaltinti LE redakcijos narių, kurie, matomai, negavo apie juos ir kitus vilniečius reikiamų žinių.

Taip pat pasigedau „dialektologijos“ bent trumpo aptarimo. Bet reikia tikėtis, kad ši trukumą redakcija atitinkamai pataisys, kai redaguos raidę „T“, kur galės įterpti šią sąvoką kaip „tarmėmokslis“ ar „tarmėtyra“.

Žmogus, gal daugiau pasiknisęs, surastum daugiau teigiamų ar neigiamų perliukų, bet trumpai pavarčius, sudaro gerą ir malonų mūsų brangios knygos išpūdį. Džiugu, kad lietuvių kultūrinio gyvenimo pėdsakus, kaip tremtyje Europoje taip ir kituose pasviečiuose

pasireiškusius ar dar tebesi-reškiančius visai pakankamai surandame ir LE atitinkamuose puslapiuose.

Reikia tikėtis, kad LE redaktoriai, mūsų kultūrinio lo-byno krovėjai į vieną mūsų

tautos aruodą, ištvėringai tęs-tą sunkųjį darbą, o prenume-ratoriai gal net po kelių metų galės susilaukti visos LE lai-dos. Tad linkėtina Jiems iš-tvėrmės, ištvėrmės ir dar kar-tą ištvėrmės. — A. Tveraitis

Laimingų 1955 metų linki visiems
draugams ir kostumeriams

PEOPLE'S HARDWARE & PAINT CO.
GREGORAVICIAI, savininkai

1901 W. 47th Street

Lafayette 3-4139

Kviečiame Jus...

pradėti taupyti pinigus pas mus, kur Jūsų kaimynai nuo 1922 metų be pertraukos saugiai ir pelningai juos taupo.

Kreipkitės į mus

paskolų namams, pasinaudokite 100% atmokėjimo privilegijomis.

**ST. ANTHONY SAVINGS
AND LOAN ASSOCIATION**

1447 SO. 49th COURT, CICERO, ILL.
Telefonai: TOWNHALL 3-8131-8132

JUOZAS GRIBAUSKAS, Vedėjas

Patarnautojos kalba lietuviškai.

RAŠTINĖS VALANDOS:

Kasdieną nuo 9 iki 5.
Pirmadieniais nuo 9 iki 8.
Šeštadieniais nuo 9 iki 1.
Trečiadi. uždara visą dieną.

GARSINKITĖS „NAUJIENOSE“

ŽYMIJOJI METŲ KNYGA

Per Jūsų rankas gal daug knygų šiemet praeis, bet District Savings knygelė su Jūsų sąskaitomis yra ta, kuri teikia daugiausia ir patvariausio pasitenkinimo.

Skaitykite jaudinančią pasaką District Savings sąskaitų knygoje. Jos lapai pasakoja, kaip Jūsų santaupos auga Jums ir Jūsų artimiesiems apsaugoti. Joje matysite užrašus, kaip žingsnis-po-žingsnio einate prie užsibrėžtojo tikslo.

Ir atmintkite, Jūsų sąskaitų knygelė parodo, kaip District geri dividendai kasmet du kartu prideda pinigų Jūsų sąskaitai.

DISTRICT SAVINGS

and LOAN ASSOCIATION

3430 South Halsted Street

Phone: Cliffside 4-0104

JOSEPH M. MOZERIS, Secretary

Serving Chicagoland Since 1897

VINCO KRĖVĖS RAŠTŲ REIKALU

Gerbiamas pone Redaktoriau, Vinco Krėvės įpėdinių atvirame laiške, paskelbtame "Naujienu" 292 nr., be kitų, skaitau ir tokius sakinius:

"Be abejonės, ponas Civinskas žino, už ko užkliuvo V. Krėvės raštų išleidimas, jis taip pat žino, kad tas kliuvinyš anaip tol nėra didoki šeimos reikalavimai ar atsiradęs konkurentas, nes jam nebuvo paslaptis, kad našlės noras buvo (ir tam jos nusistatymui kiti šeimos nariai neprieštaraavo) V. Krėvės raštų leidimą atiduoti Terra'ui".

Vinco Krėvės raštų išleidimo reikalu su įpėdiniais tariausi jų pačių namuose ir apie reikalą šiek tiek žinau. Laiške įpėdiniai mane beveik įpareigoja paskelbti visa, ką žinau apie šį reikalą, todėl, nors ir kaip nemalonu visa tai išvilkti į spaudos puslapius, kito kelio neturiu.

1.

Mano supratimu, įpėdiniai užmiršo pažymėti laiške, kad Vinco Krėvės veikalams leisti sutikimą Terra buvo gavusi iš paties autoriaus. 1953 m. lapkričio mėnesį buvo susitarta išleisti "Rytų pasakas", "Daugaus ir žemės sūnus", "Skirgailą" ir "Šarūną". "Rytų pasakas" išleistas praėjusį pavasarį, kiti veikalai dabar neleidžiami, nes jie neišvengiamai įeina į pilną raštų laidą ir turi būti paskelbti kartu.

Vinco Krėvės atminimą pagerbti pilna raštų laida sumanytas taip pat kilo Terroje. Visiškai neabejojau, kad man teks imtis šio darbo, nes nei į galvą neatėjo mintis, kad įpėdiniai gali susvyruoti tarp dviejų leidėjų, kai tik atsiras ir antrasis. Tuo labiau, kad įpėdinių palankumas Terra'ui buvo aiškus ir p. Krėvienės laiškuose man ir p. B. Babrauskui. Su komplikacijomis susidūriau tik Filadelfijoje, nes, mano nelaimėi, įpėdinių namuose atsilankiau keturiomis dienomis vėliau, negu Liet. Enciklopedijos leidėjas J. Kapočius.

2.

Ponas Kapočius pas Mošinskius atvyko kartu su prof. Puzinu. Įpėdiniais jis kalbėjo apie susidomėjimą V. Krėvės raštų leidimu. J. Kapočiaus pasiūlymai buvo toki: raštus jis leisias dviejų tūkstančių tiražu, dideliame formate, jiems redaguoti turis žmogų Bostone, esąs komersantas ir pro-

centinio atsiskaitymo nemėgštas, todėl visa mokėsias iš karto. Ponui Mošinskiui šitie pasiūlymai patiko, bet įpėdiniai: Marija Krėvienė ir Aldona Krėvaitė-Mošinskienė juos sutiko šalčiau. Ponia Mošinskienė iš viso buvo pasyvi ir visą reikalą palko motinai. Ponia Krėvienė ponui Kapočiui priminė senesnius velionies vyro susitarimus su Terra, kurie jai priivalomi, todėl kol atvyks Terros atstovas, ji ponui Kapočiui negali nieko pasakyti. Ponas Kapočius našlei priminė, kad Terra visai neblogo leidykla, bet ji pinigiskai nepajėgi, o jis turis pinigų ir galis mokėti iš karto. Prof. Puzinas taip pat bandė našlei išaiškinti pinigų vertę, bet ponia Krėvienė buvo neperkalbama ir liko laukti Terros atstovo.

Šitai apie pono Kapočiaus apsilankymą ponų Mošinskių namuose girdėjau iš pirmųjų lūpų. Turiu pagrindo tikėti, kad čia nei krislelio netiesos.

3.

Į Filadelfiją nuvykau rugpiučio 23 d. Ponia Krėvienė labai apgailestavo, kad neatvykau kokia savaite anksčiau. Jei būčiau aplenkęs J. Kapočių, — sakė ji, — nebūtų dabar jokių sunkumų su sutartimi. Ji atsimenanti V. Krėvės susitarimus su manimi ir tą velionies pasitenkinimą, su kuriuo sutiko "Rytų pasakas" Terros laidoje, ir jo susitarimai jai šventi. Ji darysianti viską, kad Terra būtų Vinco Krėvės raštų leidėjas, o taip pat ji tikra, kad ji laimėsianti, bet jai dabar reikalingas laikas paveikti šeimos narius.

Apgailestavau atsiradusias komplikacijas ir nurodžiau Terros sąlygas. Jos visai tokios, kokias įpėdiniai paskelbė savo atvirame laiške, tik vietoj daugtaškio nurodomo honoraro dydžio turėjo būti pažymėta "15%" bruto pajamų, kas turėjo sudaryti po 600 dol. už vieną tomą arba apie 4200-4800 dol. už visą raštų laidą. Ponia Krėvienė sąlygų beveik neklausė. Ji prašė jas parašyti popieriuje, nes ji turinti turėti ką parodyti žentui. Jai buvo svarbiau kiti dalykai: kad raštus redaguotų J. Aistis, kad kalbą taisytų P. Skardžius, kad raštai būtų atspausinti gerame popieriuje, gražiai įrišti.

Grįžus ponams Mošinskiams, pasikalbėjimai buvo tęsiami, ir sąlygos buvo pakartotos. (Tęsinys 9-tam psl.)

PASIMATYKITE SU STANLEY LITVINU

APIE JŪSŲ INSULIACIJOS PROBLEMAS
DABAR YRA LAIKAS ĮRENGTI SAVO NAMĄ ŽIEMAI

Mes turime išdirbtą reputaciją pilno pasirinkimo A-1 rūšies stako lentų ir namams materiolu.

CARR-MOODY LUMBER COMPANY
3039 SO. HALSTED STREET Tel. VICTORY 2-1272
STANLEY LITVINAS, Mgr. — LIETUVIAI SALESMONAI

Knygos, kurias myli ir protas ir širdis

TINKAMIAUSIOS
ilgiems žiemos vakarams
ir Kalėdų dovanoms
KNYGOS
gaunamos iki Naujų Metų
beveik už pusę kainos.

ČIKAGOS SEŠELIAI. Septynios novelės, baisesnės už Upton Sinclair'io Raistą; iliustruotos: 316 psl.; Kaina \$3

SLIAPTARNIAI. Pirmą knygą, kurioje tiek daug pasakyta apie Amerikos lietuvių gyvenimo sunkumus, vargus ir kovas dėl lietuviybės. 652 psl., John Šliupo, "dėdės" Serno ir kun. Dembskio atvaizdai, kaina tik 3 doleriai.

ŠIRDIES RŪMAI. Am. lietuvių gyvenimo romanas; pirmas apie širdį; iliustruotas;

450
puslapių;
kaina 4
doleriai.

Visos 3 knygos tik už 6 dolerius! Bet šita beprotiškai numušta kaina galios tik iki Naujų Metų. Todėl nedelskite, bet kiškite į voką \$6.00 ir siuskite: DR. ALG. MARGERIS, 3325 So. Halsted St., Chicago 8, Ill. Persiuntimo kaštus apmokame

Svarbus pranešimas Čikagos lietuviams

BIRUTĖS SALDAINIŲ Generalinis Atstovas
Chicagoje ir Illinois valstijoje yra dar iš Nepriklausomos Lietuvos plačiai žinomas lietuviškos prekybos pionierius

D. JURJONAS

Ateinančių švenčių proga, o taip pat šeimyninėms iškilmėms — vestuvėms, vardinėms, krikštynomis ir t. t. — užsisakykit

BIRUTĖS SALDAINIUS pas BALTIC CO.

Generalinį Atstovą tokiu adresu:

D. JURJONAS

3524 So. Halsted St., Chicago 9, Ill.

Telefonas: Bishop 7-3371

Didelis Kalėdinis Išpardavimas

GAUTAS DIDELIS KIEKIS NAUJŲ KALĖDINIŲ RŪBŲ IR BALTINIŲ,

vyrams, moterims, vaikams ir namų reikalams, kaip: paklodžių, užvalkalų, rankšluosčių ir kitų.

**SUMAZINTOMIS KAINOMIS
PIRSKITE LIETUVIŠKOJE
KRAUTUVĖJE**

JOSEPH'S DRY GOODS STORE

3218 SO. HALSTED STREET
CHICAGO 8, ILLINOIS

NELAUKITE — RYTOJ GALI BUTI PERVELU!

Jei norite užsitikrinti nuo ugnies namus, baldus, automobilius, ar šiaip ką apdrausti, reikalaukite agento, arba brokerio, kad jis parūpintų jums polisą per mūsų kompaniją. Nelaimėi išitikus, neturėsite jokių nemalonumų.

"Mes esame pirmaklasiai nariai Chicago Board of Underwriters"

O'MALLEY & McKAY, Inc

222 WEST ADAMS STREET KAMBARYS 1003
Telefonas Central 6-5208

Generaliniai Agentai šių Kompanijų:
COLUMBIA INSURANCE COMPANY
PEARL ASSURANCE COMPANY
LUMBERMEN'S INSURANCE COMPANY
MASSACHUSETTS FIRE & MARINE INSURANCE CO.
MICHIGAN FIRE & MARINE INSURANCE COMPANY
AMERICAN AUTOMOBILE INSURANCE CO.
MASSACHUSETTS BONDING & INSURANCE CO.

GARSINKITĖS "NAUJIENOSE"

(Tęsinys iš 8-to pusl.)

Ponia Mošinskienė laikėsi pasyviai, atsidavusi motinos sprendimui, ponia Krėvienė buvo susirūpinusi ir nedrąsi. Dabar teko aiškintis tik su ponu Mošinskiu, kuris, pastebėjęs, kad šiame reikale esąs pašalinis asmuo, smulkiai išardė leidėją, iš ko jis galįs išleisti raštus, kaip jis išmokėsiąs honorarą, kokias pastabas įpėdiniai turi įnešti į sutartį, kad nuo jos galėtų atsimesti, jei tik leidėjas nepajėgtų mokėti honorarų ir t.t. ir t.t.

4.

Iš Filadelfijos grįžau tuščiomis. Buvo aišku, kad šeima nori išsiaiškinti tarpusavy dėl mano pasiūlymų, gal dar kartą susirišti su Liet. Encykl. leidykla, ir bijojau vieno, kad taip besitariant ir besiaiškiant, per ilgai neužtruktu, nes darbas buvo didelis, visuomenės nuotaikos kol kas labai palankios, todėl spekuliuoti laiku atrodė pavojinga. Išvažiudamas iš Mošinskių prašiau vieno: koks atsakymas bebūtų, teigiamas ar neigiamas, man jį pranešti nevēliau, kaip iki sekančio trečiadienio, t.y. per šešias dienas. Ir tai man buvo tvirtai pažadėta.

Bet iki trečiadienio atsakymo nebuvo. Nebuvo ir iki antro, ir iki trečio trečiadienio. Tatai nervino ir erzino. Iki šiol esu įsitikinęs, kad vienas pasisekimas būtų buvęs, jei prenumerata būtų buvusi pradėta telti liepos-rugpiučio mėnesį, kitas — spalio-lapkričio mėnesį ir dar kitas — dabar. O kol sutartis nepasirašyta, darbo imtis nebuvo galima. Laikas bėgo, belaukiant šio darbo pradžios, visi kiti Terros darbai buvo sustabdyti, ir gąstavau, jei nežinia dar užsitęs, galiu pavėluoti su visu leidyklos prieškalėdiniu planu. Taip ir atsitiko: visi prieškalėdiniai leidyklos veikalai, kaip Heyerdahl "Kon-Tiki", Balio Sruogos "Kas bus, kas nebus, bet žemaitis nepražus", Dovydeno "Naktys Karališkėse", turėjusieji pasirodyti prieš Kalėdas, suvėluoti.

5.

Rugsėjo antrojo pusėj ponia Krėvienė laišku pranešė, kad ji su mano sąlygomis sutinkanti, ir prašė atsiųsti sutarties tekstus, kuriuos ji peržiūrėsianti ir pasirašysianti. Tame pačiame laiške ji atsiprašė už suvėlavimą, dėl ko ji pati esanti nekalta. Tuoj prašiau tekstus ir išsiunčiau į Filadelfiją. Buvau tikras, kad dar kelios dienos, ir viskas bus baigta. Apsirikau ir vėl.

Rugsėjo 27 d. telefonu paklausiau p. Mošinskį, kodėl vėl vilkinama su sutartimi. Atsakymas nustebinio mane: mano laiškas Filadelfijoje negautas. Kas atsitiko su laišku, iki šiol negrįžusiu, nežinau, pagaliau tai dabar jau nesvarbu. Tuojau pasiunčiau kitus sutarties tekstus, jau pats pasirašęs iš anksto, ir lydrašty prašiau nedelsti nei dienos su atsakymu. Bet Filadelfijoje visa buvo nesvarbu. Kai iki spalio 5 dienos

sutarties negavau, neliko nieko kito, kaip pranešti įpėdinams, kad nuo savo pasiūlymų atsisakau, Vinco Krėvės raštų leisti negaliu, ir grįžti prie nutrauktų leidyklos darbų.

6.

Savo laiške aiškiai parašiau, kad pasiūlymus atšaukiu ir mano pasirašytas sutartis prašau man gražinti paštu. Taip pat pažymėjau, kad reikalui sutvarkyti užteko kelių valandų, man lankantis Filadelfijoje, bet įpėdiniai to nepadarė nei per keturiasdešimt dienų. Tai ir pagrindinis motyvas, dėl ko teko atsisakyti šio darbo, jį pakartojau ir dabar.

Toks mano atsakymas į įpėdinių priekaištą, kad aš gerai žinau, už ko užkliuvo V. Krėvės raštų išleidimas. Galiu netgi konkretizuoti: ne už didokų šeimos reikalavimų, ne už atsiradusio konkurento, bet už paprasčiausio susipainiojimo tarp dviejų pasiūlymų, ir todėl Terra visiškai nesijaučia esanti už tai atsakinga.

Sitaip painformavau ir J. Cicėną, jam besilankant Terroj. Kodėl jam atrodė ši klausimą verta taip formuluoti, kaip jis jį formulavo savo straipsnyje "Naujienų" 276 nr., spręsti nesiiimu.

7.

Vincas Krėvė — didis rašytojas ir žmogus, ir jokio paminklo jam nebus per daug. Granito antkapis kapuose geras daiktas, viena kita jo vardo stipendija studentui lituanistui — taip pat, bet pats tikrasis rašytojui paminklas — tai jo raštų galimai platesnis paskleidimas visuomenėje, kuriai jis kūrė. Šį uždavinį nepervėlu įvykdyti ir dabar, ir kiekviena leidykla, kuri imsis šio darbo, verta dėmesio ir paramos. Raštus reikia išleisti gražiai, padoriame formate ir įrišime, nes tai pirmoji pomirtinė laida, savim pačia įpareigojanti leidėja.

Suprantu, labai gerai suprantu, kad tai sunkus ir didelės rizikos darbas, bet jis didis ir vertas pastangos. Nemažiau, kad tokiais nesusipratimais baigėsi Terros pasitarimai su įpėdiniais, nes nieko man nebūtų taip miela, kaip šio didžio meistro raštus turėti mano leidyklos laidoje.

Vladas Civinskas

Knygų Leidyklos Terra savininkas

SIUNTINIAI I LIETUVĄ

visus mokesčius čia sumokėjus

100% apdrausta

DRABUŽIAI GYDUOLĖS

ir t. t.

Jūsų giminės gausna be jokių jiems išlaidų

CENTRAL PARCEL SERVICE, INC.

220 SO. STATE ST., CHICAGO

Tel. WAbash 2-9354

Atdara šeštadien. iki 1:30 popiet.

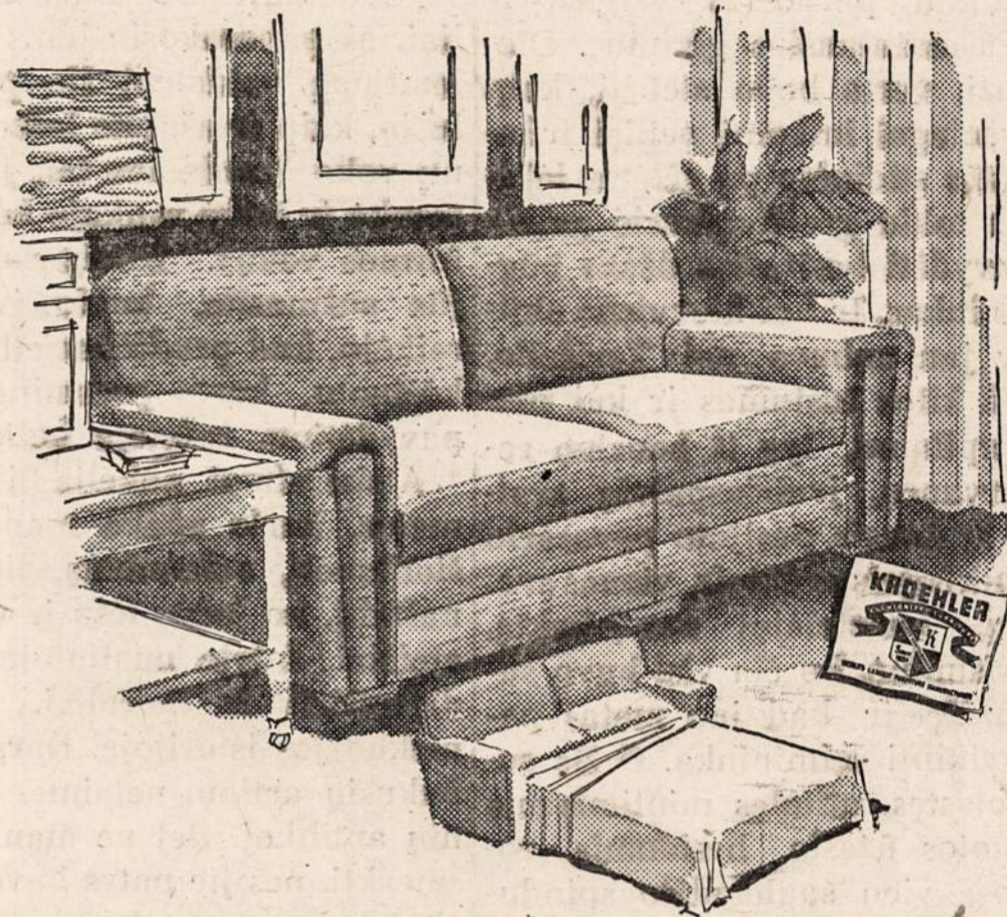
9 — NAUJENOS, CHICAGO 8, ILL. —FRIDAY, DECEMBER 31, 1954

BUDRIKO PRIEŠINVENTORINIS METINIS IŠPARDAVIMAS

Ant žaislų, lempų, kėdžių, parlor setų, radio aparatų, jewelry, laikrodėlių, deimantų, šaldytuvų, skalbiamų ir prosinamų mašinų, dulkių valytuvų, įvairių namams baldų.

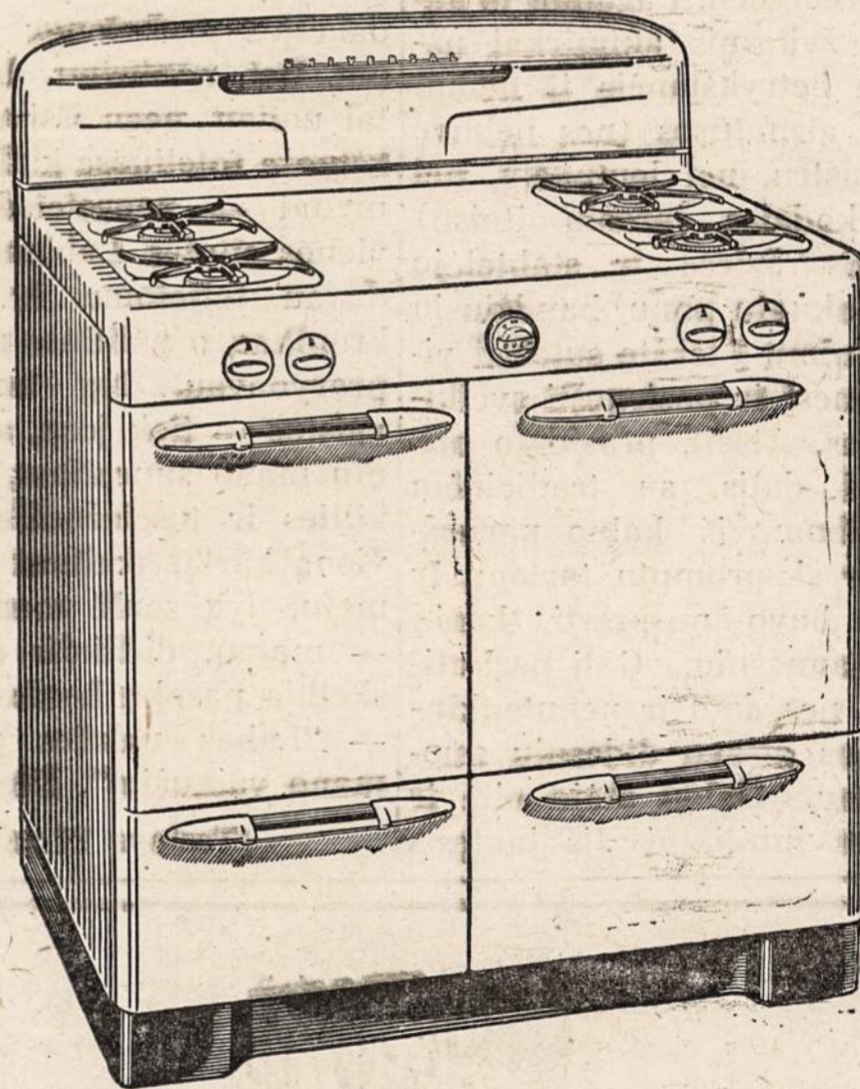
SUTAUPO IKI 60 PROCENTŲ

Lempos ant stalo po	\$1.95 ir aukščiau
Didelės mieros karpetai po	\$1.00 ir aukščiau
9 x 12 karpetai po	\$20.00 ir aukščiau
Minkštos kėdės po	\$19.00 ir aukščiau
2 šmotų parlor setai po	\$98.00 ir aukščiau
3 šmotų miegamo kambario setai po	\$98.00 ir aukščiau

Frigidaire ar General Electric šaldytuvai po \$144.00 ir aukš. Frizeriai, šaldytuvai po

\$98.00

Maytag ar Gen. Electric skalbiamos mašinos, \$89.00 ir aukš.
 Hoover Tank dulkių valytuvai po

Rašomos mašinėlės po	\$39.00 ir aukščiau
Siuvamos mašinos po	\$49.00 ir aukščiau
5 šmotų valgomo kambario stalėliai ir kėdės	\$39.00
Geriausį Gas Range pečiai po	\$99.00
Sprunginiai matracai po	\$19.00
Mažos radijos po	\$14.00
Elektriniai phonografai po	\$18.00
Elektriniai blanketai po	\$17.00
Vilnoniai blanketai, didelės mieros, po	\$5.95
Didelės mieros vilnų kaldros po	\$5.95

LENGVI IŠMOKĖJIMAI.

JOS. F. BUDRIK, INC.

3241 South Halsted Street

Telefonas: CALumet 5-7237

GARSINKITĖS "NAUJIEŅOSE"

PIRMOJI PAGUNDA

Žodis — sidabras, tylėjimas — auksas, byloja sena (greičiausiai ne moterų sugalvota) patarlė. Gali dėl to, šiai patarlei prisiminti, rinktiniai svečiai, gausai susirinkę atšvesti šeiminko, pagarsėjusio rašytojo, jubiliejaus, ryžosi pagerbti pirmučiausiai pačią patarlę. Čiauškėdami, lyg paleisti mokiniai, susirado kiekvienas savo vietą ir nors ne alkani ėmė kraustyti į savo skilvius puikiai paruoštus valgius ir prašmatniausius gėrimus. Dievaži, verta buvo stebėti, kaip gracingai laikomi peiliai ir šakutės slidinėjo po gėlėtas lėkštes tokiu greičiu, kurio galėjo pavydėti besiraitas džazo būgnininkas. Ir kai kiekvieno skilvy jau nebuvo nei Toričelio, nei kitos tuštumos ir kai nuo perpilamų, lyg iš benzino rezervuarų, įvairiaspalvių švaigalų daugis pasijuto pavasario audringais srautais, vienas svečių, bakstelėjęs sau į kaktą, prisiminė, ko čia visi buvo sugūžėję ir kad jau metas pasveikinti šeiminką. O šis susimąstęs, atitolęs mintimis nuo puotos užesio, besidomįs, rodos, vien saulėlydžio spindulių puošnia vėduokle, dar nuostabesne šiapus stiklinės svetainės sienos, nebuvo linkęs grįžti realybėn. Pagaliau jo pabudęs žvilgsnis akimirkai užkliudė betrykštančią iš nematomos armatūros (nes nebuvo nei liustrų, nei lempučių, nei kitų kadaise įprastų įtaisų) elektros šviesą ir stabtelėjo ties frakuotu ponu, bandžiusiu barškinimu į lėkštę sutelkti visų dėmesį ir pasiruošti sveikinimams. Atseit, prasidėjo oficialioji dalis su tradicinėm prakalbam, iš kalno paruoštom ir eksromptu tartom. Ir sunku buvo nuspręsti, kurių būta šaunesnių. Gali paskutiniųjų, nes, kad ir nenuitenkintos, jos alsavo didesniu nuoširdumu. Galop atėjo eilė ir pačiam jubiliatui. Jis jautėsis

būtų laimingesnis, jei jam nerektų atsilyginti, nes nemokėjo, jo paties išsitarimu, "leisti į pakalnę su tuščiom statinėm". Suprask, neturėjo nei Cicero gražbylystės dovanos, net nei kaimo piršlio įžūlaus laisvumo. Šalia to buvo smerktinai drovus. Sunkiai atsistojo, žvelgė liūdnai į smalsumu degančias puotininkų akis, padėjo už pareikštus jausmus ir komplimentus ir šitaip tęsė:

"O dabar, mano mieli bičiuliai, aš papasakosiu jums apie lemtinę vaidmenį šio pageltusio, kaip ir aš, nuo laiko šalnų voko (tardamas tai, jis ištraukė ir laikė rankoje keistos formos voką). Kitaip sakant, jūs sužinosite, kokio įvykio reikėjo, kad pradėčiau eiti erkėčiuotu, kartu prasmingu ir pavydėtinu, rašytojo keliu.

Atsiminimai nukelia į 1947 metus, kurie užtiko mane šešiolikmetį, nelaimingą, ligūstą našlaitį, be jokių lėšų ir vilčių ateičiai, šalyje nualintoje medžiagiškai ir moraliai, kaip niekad jos istorijoje. Dargi atbukusių artimo nelaimei žmonių aplinkoj. Bet ne man juos smerkti, nes jie patys buvo paskendę varguose. Ir tokis buvo mano skurdas, kad negalėjau net laikraščio nusipirkti. Pasi-tenkindavau skaitydamas jį redakcijos prekylangy iškabinamą. Bet, užtikrinu, darydavau tai uoliau, negu išsivertę minkštuose foteliuose kaikurie kaimynai — nepraleisdavau nė vienos eilutės. Labiausiai mėgdavau feljetonus ir visokias kronikas, o politines naujienas prarydavau, lyg karčiuosius vaistus — tiek jose, anuometiniu mano supratimu, buvo nevilties ir tuščiažodžiavimo. Ir vieną kartą, skaitant darganos metu, lyg saulė man nušvito — matau, didžiulis dienraštis skelbia pasakų konkursą tema — "Labos nakties pasakaitė mano vaikučiui". Dieve mano,

(Tęsinys 11 psl.)

VISUS GEROS VALIOS LIETUVIUS
NAUJŪJŪ METŪ PROGA
SVEIKINA

WALLY'S TAVERN

WALTER IR STELLA KAZLAUSKAI, Sav.

4909½ W. 14th St. Tel.: TOWNHALL 3-9420
CICERO 50, ILLINOIS

LAIMINGŲ 1955 METŲ VISIEMS SAVO
DRAUGAMS IR RĖMĖJAMS LINKI

BEVERLY HILLS FLORAL CO.

2443 West 63rd Street
Phone: PROSPECT 8-0833-34

A VERY HAPPY NEW YEAR
TO EVERYONE

JOHN F. KIMBARK

JERRY JUSTIN
TOWN CLERK

JERRY HOLECEK
TOWN TRUSTEE

JOSEPH S. KRAL
TOWN COLLECTOR

STANLEY PARA
TOWN TRUSTEE

JOHN F. KIMBARK
TOWN ASSESSOR

FRANK W. SPALE
TOWN TRUSTEE

FRANK I. KRAL
TOWN TRUSTEE

ELECTED REPUBLICAN OFFICIALS
OF THE
TOWN OF CICERO

JERRY DOLEZAL
TOWNSHIP COMMITTEEMAN

**POPULIARIAUSIOS ŠIŲ
METŲ KNYGOS
AMERIKOJE**

Besibaigiant kalendoriniams metams, kai kurie žurnalai mėgsta pateikti geriausių ir populiariausių tais metais išėjusių knygų sąrašą, kurį paprastai sudaro pagal kritikų, profesorių ir žurnalistų pareiškimus.

“Saturday Review” tokį sąrašą sudarė, apklausinėjęs 47 žymesnius Amerikos laikraščių recenzentus, literatūros profesorius ir vieną kitą autorių. Sąrašas liečia romano, poezijos ir bendrojo pobūdžio knygas.

Iš romanų, pagal minėtų ekspertų pareiškimus, pirmoje vietoje statytina Harriette Arnow “The Dollmaker”. Toliau eina Hamilton Basso “The View from Pompey’s Head”. Kiti geriausi romanai: William Faulkner “A Fable”, Ira Wolfert “An Act in Love”, Igor Gouzenko “The Fall of a Titan”, Marguerite Yourcenar “Hadrian’s Memoirs”, William Donohue Ellis “Jonathan Blair”, F.F. Manfred “Lord Grizzly”, John Steinbeck “Sweet Thursday” ir kt. Apie kai kurias aukščiau įvardintas knygas buvo rašyta “Literatūros” priede tų knygų pasirodymo progomis.

Iš poezijos pirmoje vietoje iškeltini du rinkiniai: E. E. Cummings “Poems 1923-1954” ir “The Collected Poems of Wallace Stevens”. Kitos geriausios poezijos knygos: Daniel G. Hoffman “An Armada of Thirty Whales”, T. S. Eliot “The Confidential Clerk”, William Carlos Williams “The Desert Music and Other Poems”, Dylan Thomas “Under Milk Wood”, “The Fables of La Fontaine”, “Selected Poems of Marya Zaturenska” ir kt.

Iš bendrosios srities knygų pirmoje vietoje minėtinos Paul Horgan. “Great River” ir Carl Sandburg “Abraham Lincoln: The Prairie Years and The War Years”. Toliau eina Arnold J. Toynbee “A Study of History”, E. B. White “The Second Tree from the Corner”, Sean O’Casey “Sunset and Evening Star”, Alan Valentine “The Age of Conformity” ir kt. Pažymėtina, kad šių knygų tarpe didelę dalį sudaro didžiųjų Amerikos žmonių biografijos: Linkolno, Rooseveltų, Wilsono, Tafto ir kitų.

**EGIPTIEČIŲ
TAPYBOS LEIDINIAI**

Meno knygų recenzentai pastebi, kad naujai išleisti du senojo Egipto tapybos leidiniai yra geriausi iš iki šiol pasirodžiusių tos rūšies rinkinių. Vienas jų — “Egyptian Painting” — yra paruostas Arpag Mekhitarian ir išleistas Skira leidyklos. Kita, kuris pavadinimas “Egipt: Paintings from Tombs and Temples”, paruošė Jacques Vandier ir UNESCO pavedimu išleido New York Graphic Society. Pirmojo kaina \$20.00, antrojo — \$15.00.

Leidiniai pasižymi nepaprastai gerai atliktomis paveikslų spalvotomis nuotraukomis, kurios buvo padarytos senojo Egipto šventyklose ir laidojimo požemiuose. Pirmame leidinyje telpa 95 spalvotos iliustracijos, o antrame — 32.

JAPONŲ MENAS

Jau eilė metų Amerikos rašytojas James A. Michener (kurio novelės vertimas ne taip seniai tilpo “Literatūros” priede) dirba studijuodamas japonų meno istoriją. Savo studijas jis išleido atskira knyga, kuri pavadinata “The Floating World: The Story of Japanese Print” (Išleido Random, 403 psl., kaina \$8.75).

Autorius plačiausiai aprašo vad. Ukiyo-e mokyklą, kuri išsilaikė apie 200 metų, pradedant 1666 metais. Daug dėmesio skiriama tų laikų paveikslų spausdinimo technikai. Leidinyje telpa nemaža iliustracijų.

Chicagos Meno Institutas turi nemažą japonų meno rinkinį, kuriam studijuoti daug laiko pašventė ir minėtos knygos autorius. Ateinančių metų kovą mėn. 10 d. ryšium su knygos pasirodymu institutas rengia specialią japonų meno parodą.

LALIO ŽODYNAS

yra standartinis Amerikos lietuvių žodynas. Geresnio anglų-lietuvių kalbų žodyno nėra. Nenumatoma, kad naujas žodynas greitai laiku būtų spausdinamas. Todėl siūlome dabar įsigyti šį stipriai išrūšiuotą 1256 puslapių angliškai-lietuvišką ir lietuviškai-anglišką žodyną. Kaina—\$14.00. Žodynas Jums bus išsiųstas, jei pasiūsite \$14.00 čekį ar Money Orderį tokiu adresu:

NAUJIENOS
1739 So. Halsted Street
Chicago 8, Illinois

**LIETUVOS KONSULAS
PETRAS P. DAUŽVARDIS**

sveikina NAUJIENŲ
skaitytojus bei Lietuvos
piliečius ir draugus
Naujų Metų proga,
linki visiems laimingų
1955 metų ir broliškų
darbų nelaimingų
tautiečių ir Lietuvos
laisvinime.

Laimingų
Naujųjų
Metų

Al Vaitis

LIETUVIŲ ŽAGARIEČIŲ KLUBAS

LINKI
NARIAMS IR RĖMĖJAMS
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

1955 METŲ VALDYBA:

- WILLIAM CHRISTIAN, pirmininkas
- JOSEPH VEBELL, vicepirmininkas
- JOSEPH KETURAKIS, nut. raštininkas
- BERNICE ŽEMGULIS, finansų raštininkė
- ADELA BURBA, išdininkė
- JOHN SHERMAN, izdo globėjas
- ANNA POVILAITIS, maršalka
- JOSEPH BALAKAS, korespondentas

Savo klientams, draugams, kaimynams ir
visiems Chicagos lietuviams linki
LAIMINGŲ NAUJŲ METŲ

Vincenta Petrušonis
111th and Keane Ave. (North East Corner)
PALOS PARK, ILLINOIS

DEGTINĖ, VYNAS, ALUS IR MALONUS PATARNAVIMAS
Kaip kitados, taip ir ši meta su gera nuotaika sutiksime
NAUJUS METUS. Svečiams atidarysime šampano bonką.
Prašome pas mus sutikti NAUJUOSIUS METUS!

GARSINKITĖS “NAUJIENOSE”